

61 להתפלל, שהרי לא אמר אלא שאין להתפלל בשעת שכרות,
 62 ובכדי לקיים זאת אין להצריך יותר משינה מועטת. וז"ל – ורבי
 63 חנינא, לית ליה – אינו סובר את הנהגתו דרך ששית, ולדעתו אין די
 64 בשינה מועטת בכדי להתפלל, שהרי דרש ואמר שבשעת שכרות
 65 יש להעביר את התפילה, ומשמע שיש להעבירה לגמרי עד
 66 שיתעורר מאליו.
 67 כהמשך לדברים דלעיל אודות שיכור בתפילה, מביאה הגמרא
 68 מימרא אודות ישוב הדעת בתפילה: **אמר רב חייא בר אשי אמר**
 69 **רב, כל שאין דעתו מיושבת עליו, אל יתפלל עד שתתיישב דעתו,**
 70 **משום שצאמר 'בצר אל יורה', כלומר, מי שצר לו ואין דעתו**
 71 **מיושבת עליו, אל יורה הוראה, ומאותו טעם יש ללמוד גם שלא**
 72 **יתפלל, לפי שהתפילה צריכה ישוב הדעת.**
 73 הגמרא מביאה מעשים מענין ישוב הדעת בתפילה, בישיבה בדין,
 74 ובעת הוראת הלכה: **רבי חנינא, ביומא דרתת לא מצלי – ביום**
 75 **שכעס לא התפלל, אמר 'בצר אל יורה' בתיב ו-נאמר, וכיון שהוא**
 76 **כועס אין דעתו מיושבת להורות, והוא הדין להתפלל. מר עוקבא,**
 77 **ביומא דשונא – ביום שרוח דרומית מנשבת בו בחזקה, לא הוה**
 78 **נפיק לבי דינא – לא היה יוצא לבית דין לשבת בדין, משום שלא**
 79 **היה לו ישוב הדעת, עקב הרוח החזקה. אמר רב נחמן בר יצחק,**
 80 **הלכתא בעיא צילותא – בכדי לעסוק בהלכה יש צורך בדעה**
 81 **צלולה, ביומא דאסתתא – כיום שמנשבת בו רוח צפונית, שהוא יום**
 82 **אורה והוא נוח לכל.**
 83 הגמרא מביאה דברים אודות הצורך בישוב הדעת בעת לימוד
 84 התורה: **אמר אביי, אי אמריה לי אם ו-אמי, קריב פותחא – הקרב**
 85 **אלי את מאכל הכותח, כלומר שהיתה מצוה עלי לעשות עבודה**
 86 **כל שהיא, אפילו עבודה קלה, לא תנאי – לא הייתי לומד בישוב**
 87 **הדעת כפי שהייתי רגיל ללמוד בשאר ימים. אמר רבא, אי קרצתן**
 88 **בינה – אם היתה עוקצת אותי כינה, לא תנאי – לא הייתי לומד**
 89 **בישוב הדעת כפי שלמדתי בשאר ימים. מר פריה ו-בנו דרבינא,**
 90 **עברה ליה אפייה שבעה מני לשבעה יומי – עשתה לו אמו שבעה**
 91 **בגדים לשבעה ימים, בכדי שלא יסבול מן הכינים, שהחלפת**
 92 **בגדים תדיר, מונעת כינים.**
 93 הגמרא מביאה דברים אודות הזמנים הראויים ללימוד התורה:
 94 **אמר רב יהודה, לא איברי ליליא אלא לשינתא – לא נברא הלילה**
 95 **אלא לשינה. אמר רבי שמעון בן לקיש, לא איברי סיחרא אלא**
 96 **לניחא – לא נברא הלילה, עת שלטון הירח, אלא ללימוד תורה.**
 97 **אמר ליה ו-אמרו לו לרבי יוחנן, מתדן שמעתה – דברין בתורה,**
 98 **מחודדים וחריפים הם. אמר להו ו-אמר להם, דברים אלו דיממי**
 99 **נינהו – מה שלמדתי בימים הם, שהימים נבראו ללימוד תורה,**
 100 **והלילה לשינה.**
 101 **אמר ליה פריה ו-אמרה לו בתו דרב חסדא לרב חסדא, לא בעי**
 102 **מר מינא פורתא – האם אין אבי חפץ לישן מעט. אמר לה, השתא**
 103 **אתי יומי דאריכי וקמיני וגינים טובא – יבואו ימים ארוכים וקטנים,**
 104 **ובדם נישן הרבה, כלומר הרבה נישן בקרב אחרי המוות שהיו**
 105 **ימים שלנו ארוכים בשינה וקצרים בתורה ובמעשים טובים.**
 106 **אמר רב נחמן בר יצחק, אנו פועלי דיממי אנו – אנו ובלמוד תורה**
 107 **שכירי יום הננו, שעיקר לימודנו צריך להיות ביום דווקא. רב אחא**
 108 **בר יצחק, זיף – היה לוה מזמן לימודו ביום, ופרע בלילה, כלומר**
 109 **שהיו לו עיתים קבועות בכל יום לשנות בהם כך וכך פרקים ליום,**
 110 **וכשהיה טרוד במזונותיו ביום ולא הספיק ללומדם אז, היה משלים**
 111 **זאת בלילה.**
 112 הגמרא חוזרת לענין הצורך בישוב הדעת בעת התפילה: **אמר רבי**
 113 **אליהו, תבא מן הדרך אל יתפלל במשך שלשה ימים, לפי שמפני**
 114 **טורח הדרך אין דעתו מיושבת עליו, שצאמר (עורא ח טו) 'ואקבעם אל**
 115 **הנהר תבא אל (אחוא) ונחנה שם ימים שלשה ואבינה בעם**
 116 **וגו' ובכחנים ומבני לוי לא מצאתי שם', הרי שרק אחר שלוש**
 117 **ימים היה יכול להבין בעם, ואילו לפני כן לא היתה לו בינה, מפני**
 118 **טורח הדרך.**
 119 הגמרא מביאה מעשים בענין זה: **אבות ו-אביו דשמואל, בי אתי**
 120 **באורחא – כאשר היה בא מן הדרך, לא מצלי תלתא יומי – לא היה**

1 יכול אני לפטור את כל העולם וכל ישראל בולו מן הדין שעתידי
 2 הקב"ה לדונם לעתיד לבוא. כלומר, יש בידי טענה לטעון עבור כל
 3 ישראל שיצאו זכאים בדין על כל העוונות שעשו מיום שקרב בית
 4 המקדש ועד עכשיו, שצאמר בנבואות הנחמה על ירושלים (ישעיה נא
 5 כא) **'לכן שמעי נא זאת עניה, ושכרת לא מנין', הרי שמצרות הגלות**
 6 **נחשבים ישראל לשיכורים, ועל כן יכולני לפטורם שאינם נתפסים**
 7 **במעשיהם, שנעשו בלא דעת כשוגגים.**
 8 הגמרא מקשה על דברי רבי אלעזר בן עזריה מהאמור בברייתא
 9 אודות תוקף מעשיו של שיכור: **מיתבי – הקשו בני הישיבה על**
 10 **דברי רבי אלעזר בן עזריה, שנינו בברייתא, שפור, מקחו מקח – מה**
 11 **שקנה קנו, וממכרו ממכר – ומה שמכר מכור, ואין אומרים**
 12 **שמעשים אלה נעשו בלי דעת ואינם מועילים. וכן אם עבר עבירה**
 13 **שיש בה עונש מיתה, מיתין אותה, ואם עבר עבירה שיש בה עונש**
 14 **מלקות, מלקין אותה, ואין אומרים שעשה אותם מבלי דעת ויפטר.**
 15 **כלל של דבר, הרי הוא כפיקח לכל דבריו, אלא שפסוק מן התפילה,**
 16 **אף שנחשב בר דעת, כל שאינו יכול לדבר לפני המלך פטור מן**
 17 **התפילה. כיון ששיכור הוא כפיקח לכל דבריו ונענש על מעשיו,**
 18 **כיצד אמר רבי אלעזר בן עזריה שני ישראל הנחשבים מאז**
 19 **החורבן כשיכורים, פטורים על מעשיהם.**
 20 מתרצת הגמרא: **מאי ו-מהו) 'כולני לפטור מן הדין, דקאמר –**
 21 **שאמר רבי אלעזר בן עזריה, נמי – אף הוא כוונתו שהוא יכול**
 22 **לפטור מדין תפילה בלבד, כלומר שאם ידונו אותם על תפילה**
 23 **שלא בכוונה, יפטרם, מאחר שכשיכורים הם, ושיכור פטור מן**
 24 **התפילה.**
 25 הגמרא מבארת שלא בכל שיכור נאמר שמעשיו קיימים: **אמר רבי**
 26 **חנינא, לא שנו – לא נשנה דין זה ששיכור הרי הוא כפיקח לכל**
 27 **דבריו, אלא ששיכור שלא הניע לשכרותו של לוח, אבל שיכור**
 28 **שהניע לשכרותו של לוח, שאינו יודע כלל מה הוא עושה, פטור**
 29 **מכולם, שהוא כשוטה לכל דבריו, מקחו וממכרו אינם מועילים,**
 30 **וכן אם עבר עבירה אינו נענש עליה.**
 31 הגמרא מבארת את שכרו של הנמנע מלהתפלל בשעת שכרותו:
 32 **אמר רבי חנינא, כל המפיק ו-המעביר את תפילת מנן אבריהם,**
 33 **כלומר שאינו מתפלל בשעת נאווה, היינו, בשעת שכרות, סוגרין**
 34 **וחותמין צרות בעדו שלא יצאו ויבואו עליו, בשכר זאת שאינו**
 35 **מיקל ראשו להתפלל בשעת שכרותו, שצאמר (איוב מא ו) 'נאווה**
 36 **אפיקי מנינים, סגור חותם צר', כלומר, אם בשעת שכרותו מעביר**
 37 **מעליו את התפילה, סוגרים וחותמים את הצרות בעדו.**
 38 הגמרא מבארת את דברי רבי חנינא. מבררת הגמרא: **מאי ו-כיצד)**
 39 **משמע דהא ו-שזה) 'אפיק' הנאמר בפסוק, לישנא דעבורי הוא –**
 40 **לשון העברה הוא. אומרת הגמרא: דתיב ו-שנאמר (שס טו) 'אתי**
 41 **בגדו כמו נחל, באפיק נחלים יעברו', הרי ש'אפיק' הוא דבר העובר.**
 42 הגמרא מביאה דעה החולקת בביאור הפסוק: **רבי יוחנן אמר, כל**
 43 **שאינו מפיק ו-מגלה אתמור ו-נאמר) בפסוק, כלומר תיבת 'אפיק'**
 44 **היא מלשון גילוי, וכוונת הפסוק היא שכל שאינו מגלה תפילה,**
 45 **כלומר שאינו מתפלל בעת שכרותו, סוגרים וחותמים צרות בעדו.**
 46 הגמרא מבארת את דברי רבי יוחנן. מבררת הגמרא: **מאי ו-כיצד)**
 47 **משמע דהא ו-שזה) 'מפיק' לישנא דגלוי הוא – לשון גילוי הוא.**
 48 אומרת הגמרא: **דתיב (תהלים יח טו) 'וראו אפיקי מים ויגלו מוסדות**
 49 **תבל', והיינו שנראו גילויי המים, הרי ש'אפיק' הוא דבר המגולה**
 50 **ונראה.**
 51 הגמרא מבארת במה נחלקו רבי חנינא ורבי יוחנן. שואלת הגמרא:
 52 **מבדי קראי משמע – מאחר שניתן לפרש את הפסוקים בין למר ובין**
 53 **למר, בין כרבי חנינא ובין כרבי יוחנן, וכן משמעותם אחת היא שמי**
 54 **שאינו מתפלל בשעת שכרות מגינים עליו מצרות, מאי בינייהו –**
 55 **מהו החילוק בין הביאורים.**
 56 משיבה הגמרא: **איכא בינייהו – יש הבדל בין הביאורים, לענין**
 57 **הנהגתו דרב ששית, דרב ששית מסר שינתיה ו-את שינתו לשמיעה**
 58 **ו-לשמשו, כלומר, כשנשכר היה אומר לשמשו הניחני לישן**
 59 **מעט וכשיגיע זמן תפילה הקיצני. מר – רבי יוחנן, את ליה – סובר**
 60 **כהנהגתו דרב ששית, שאכן די בשינה מועטת בכדי שיוכל השיכור**

1 מתפלל במשך שלשה ימים.
 2 שְׁמוּאֵל לֹא מָצְאִי בְּבֵיתָא דְּאִית בֵּיה שִׁיכְרָא – לא היה מתפלל בבית
 3 שיש בו שכר, לפי שריח השכר היה משכרו. רב פפא לֹא מָצְאִי
 4 בְּבֵיתָא דְּאִית בֵּיה הֶרְסָנָא – לא היה מתפלל בבית שיש בו דגים
 5 קטנים מטוגנים בשומנם עם קמח, משום שריחם הפריע לו מישוב
 6 דעתו בתפילתו.
 7 הגמרא שבה לעסוק בענייני שתיית יין, ומביאה מימרות שונות
 8 בענין זה: אָמַר רַבִּי חֲנִינָא, כָּל הַמִּתְפַּתֵּה בְּיֵינוּ – כל מי שכאשר טוב
 9 ליבו ביין מפתים אותו באיזה דבר לפייסו והוא מתפתה ומתרצה,
 10 יֵשׁ בּוֹ מִדַּעַת קוֹנּוֹ, שאף הקב"ה נוהג כן, שְׁנַאֲמַר (בראשית ח כא) 'וַיֵּרַח
 11 ה' אֶת רִיחַ הַנִּיחֹחַ וּגּו' וַיֹּאמֶר ה' אֶל לִבּוֹ לֹא אֶסֶף לְקַלֵּל עוֹד אֶת
 12 הָאָדָמָה בְּעִבּוֹר הָאָדָם כִּי יַצַּר לִב הָאָדָם רַע מִנְעֲרֹיו וְלֹא אֶסֶף עוֹד
 13 לְהַכּוֹת אֶת כָּל חַי בָּאָשֶׁר עָשִׂיתִי, הרי שנתרצה ונתפייס הקב"ה עם
 14 עולמו מפני ריח הניחוח שבא מן הקרבנות, ולעיל נאמר שריח
 15 דומה לשתייה, ומכאן שהמתרצה מפני שתייה דומה בכך להקב"ה
 16 שנתרצה מפני הריח.
 17 אָמַר רַבִּי חֲזִינָא, כָּל הַמִּתְיַשֵּׁב בְּיֵינוּ, כלומר שהוא שותה יין ועדיין
 18 דעתו מיושבת עליו, יֵשׁ בּוֹ מִדַּעַת שְׂבָעִים זְקָנִים. והטעם, לפי ש'יין'

19 נִיתָן בְּשָׂבָעִים אוֹתִיּוֹת, כלומר הגימטריא של המילה עולה שבעים,
 20 וְכֵן 'סוֹד' נִיתָן בְּשָׂבָעִים אוֹתִיּוֹת, שאף הוא עולה בגימטריא שבעים,
 21 ולכן יש לדרוש שכשנבְּנֶם יֵין יָצָא סוֹד, וזה שנכנס יין ולא יצא
 22 סודו, הרי הוא שקול כשבעים זקנים.
 23 אָמַר רַבִּי חֲנִין, לֹא נִכְרָא יֵין אֲלֵא לְנַחֵם בּוֹ אֶת הָאֲבָלִים מִצַּעֲרָם,
 24 וְלִשְׁלֹם בּוֹ שָׂכָר לְרָשָׁעִים בַּעֲלֹם הַזֶּה עַל מַעַט מִצּוֹת שַׁעֲשׂוּ, על ידי
 25 שהם שותים ושומחים ומקבלים בזה את שכרם, שְׁנַאֲמַר (משלי לא ו)
 26 'תִּנּוּ שָׂכָר לְאוֹבֵד וּגּו' וַיֵּין לְמַרִּי נַפְשׁ', הרי שהיין והשכר נועדו
 27 לאובדים, שהם הרשעים האובדים ברשעם, ולמרי הנפש, שהם
 28 האבלים.
 29 אָמַר רַבִּי חֲנִין בַּר פָּפָא, כָּל אָדָם שֶׁאֵין יֵין נִשְׁפָּךְ בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ בַּמָּיִם,
 30 אֵינוֹ כְּבָלָל בְּרַכָּה, כלומר עדיין לא קיבל ברכה שלימה, אף שהוא
 31 עשיר בדברים אחרים, שְׁנַאֲמַר (שמות כג כה) 'וַעֲבַדְתֶּם אֶת ה'
 32 אֱלֹהֵיכֶם וּבִרְךְ אֶת לַחְמְךָ וְאֶת מִימֶיךָ, והוקשו המים ללחם, מֶה
 33 לָחֶם הוּא דָּבָר שְׁנִיקָח בְּכֶסֶף מַעֲשֵׂר שְׁנִי, אֵף מַיִם הָאֲמֹרִים בַּפִּסּוֹק
 34 הֵם דָּבָר שְׁנִיקָח בְּכֶסֶף מַעֲשֵׂר שְׁנִי, וּמֵאֵי נִיהוּ – ומה הם, יֵין, כִּי מַיִם
 35 אֵינֶם נִיקָחִים בַּכֶּסֶף מַעֲשֵׂר, וְקָא קָרִי לֵיהּ – וקורא הכתוב ליין בשם
 36 מַיִם,

עירובין דף סה עמוד ב תלמוד בבלי המבואר "שפה ברורה – עוז והדר" (ליום ראשון) קלט

הגמרא מקשה על מסקנתו של רב יוסף שרב לא סבר כרבי מאיר, אלא כרבי אליעזר בן יעקב, שואלת הגמרא: **וְאֵלָּא מֵאִי** – אלא מה תאמר, שרב סבר כרבי אליעזר בן יעקב, וכפי שביארנו, **הָאֵמֶר** – (הלא אמר) רבי אליעזר בן יעקב שאין נכרי אוסר להוציא לחצר עד שיהיה בה שני ישראלים האוסרים זה על זה את ההוצאה לחצר וזקוקים לעירוב גם לולי הנכרי, שאז באופן זה גורם הנכרי שאינם יכולים לערב, ואילו כאן, אף שלישראל הדר בפנימית יש דריסת הרגל בחצר החיצונה ונחשבת כמי שדרים בה שני ישראלים, מכל מקום אינם אוסרים זה על זה, שאין הדר בפנימית אוסר את ההוצאה על הדר בחיצונה, לפי שלדעת חכמים (להלן עה) 'רגל המותרת במקומה אינה אוסרת שלא במקומה', כלומר, אין דריסת הרגל (זכות המעבר) של מי שאינו דר בחצר, אוסרת בה, אם אותו אדם מותר להוציא לחצרו שלו, וכיון שהישראל הדר בפנימית מותר להוציא לחצרו, וכפי שאמר רב, על כן אינו אוסר על הישראל הדר בחיצונה, וכיון שאין בה שני ישראלים האוסרים זה על זה, שוב אין הנכרי אוסר עליהם, ומה טעם אסר רב את ההוצאה לחצר החיצונה.

וְאֵלָּא מה נאמר, שרב בזה כרבי יעקבא דאמר שגם רגל המותרת במקומה אוסרת שלא במקומה, ועל כן אף שהישראל הדר בפנימית מותר להוציא לחצרו, אוסר את ההוצאה על הישראל הדר בחיצונה משום דריסת הרגל שיש לו (לבן הפנימית) בחצרו (של בן החיצונה), אם כך תאמר, קשה, למה לי לאסור את ההוצאה בחיצונה משום הנכרי הדר בפנימית, הלא אפילו משום הישראל נמי – גם כן היה לנו לאסור בה את ההוצאה, שהרי כאמור, כל רגל אף המותרת במקומה אוסרת שלא במקומה.

מתרצת הגמרא: **אֵמֶר רב הונא בריה דרב יהושע**, לעולם סבר רב כרבי אליעזר בן יעקב, שאין נכרי אוסר את ההוצאה לחצר אלא כאשר דרים בה שני ישראלים, ולכן התיר את ההוצאה בפנימית שאין דר בה אלא ישראל אחד, ומה שאסר את ההוצאה בחיצונה הרי זה משום שסבר גם כרבי יעקבא, שרגל המותרת במקומה אוסרת שלא במקומה, ועל כן ישראל הדר בפנימית אוסר את ההוצאה על הישראל הדר בחיצונה, ומה ששאלת למה הוזכר כאן שדר גם נכרי בפנימית, **הָאֵלָּא בְּמֵאִי עֲסֻקִּין** – כאן במה מדובר, שהוצרכנו לנכרי בשביל לאסור, כגון – (באופן) שיעזר שני הישראלים, הדר בפנימית והדר בחיצונה זה עם זה, ועל כן מצינו **דְּאֵימָא נְכָרִי הוּא דְאֵסִיר, אֲבָל לִיבָא נְכָרִי לֹא אֵסִיר** – דווקא משום הנכרי אסר רב את ההוצאה לחצר, משום שהנכרי מבטל את העירוב, אבל אילו לא היה שם נכרי, היה העירוב מתיר את ההוצאה.

הגמרא מוסיפה לדון בדין של שתי חצירות זו לפנים מזו, שנכרי דר באחת מהן. בגמרא לעיל (סב) נתבאר שמעיקר הדין אין הנכרי הדר עם הישראל אוסר עליו כלל, אלא שגזרו חכמים שאסור עליו ויצטרך הישראל לשכור ממנו את רשותו בכל שבת, כדי להקשות על הישראל ולגרום לו להימנע מלדור עם הנכרי, שלא ילמד ממעשיו. אמנם במקום שבלאו הכי חושש הישראל לדור עם הנכרי, לא גזרו חכמים. ועל כן ישראל יחיד שחושש לדור עם נכרי בחצר אחת, משום שהנכרי חשוד על שפירות דמים, לא גזרו בו חכמים לאסור להוציא לחצר. וכל זאת לדעת רבי אליעזר בן יעקב, ואילו לדעת רבי מאיר גזרו גם בישראל יחיד. על פי דברים אלו דנה הגמרא בדינה של חצר שדר בה נכרי עם ישראל יחיד, אולם ישראל נוסף דר בחצר פנימית.

בְּמֵאִי מֵינָה – שאל ממנו רבי אליעזר מרב, שתי חצירות זו לפנים מזו, וישראל נכרי דרים בחיצונה וישראל יחיד דר בפנימית, מהו להוציא לחצר החיצונה אחר שיערבו שני הישראלים זה עם זה, האם די בעירוב להתיר את ההוצאה, או שמא הנכרי הדר בחיצונה אוסר עליהם, ובכדי להתיר את ההוצאה עליהם לשכור את רשותו.

הגמרא מבארת את צדדי הספק ובמה הוא שונה מהאופן הקודם בה פשוט שהנכרי אוסר: **הָתָם** – שם, מה שנתבאר לעיל שבאופן שדרים ישראל ונכרי בפנימית וישראל בחיצונה, שהנכרי אוסר

ללמד, שרק אי – (אם) נשפך היין בביית כמים, איבא – (ישנה) ברה, כמו שנאמר בתחילת הפסוק 'וברך'. נאי לא נשפך כמים, לא – אין כאן ברכה שלימה.

אֵמֶר רבי אילעאי, בְּשִׁלְשָׁה דְּכָרִים אֲדָם נִיכָר אם אדם הגון הוא, בכוסו – בשעה שהוא שיכור אחר שתיית יין, שאז אם דעתו מתיישבת עליו, ניכר לכל שאדם הגון הוא, ובכוסו – בשעה שהוא נושא ונותן עם בני אדם, שאז ניכר אם הוא נושא ונותן באמונה אם לאו, ובכוסו – כאשר הוא בא לידי כעס, אם אינו קפדן יותר מדי ניכר שאדם הגון הוא. **וְאֵמֶר ליה** – (ויש אומרים) אף בשחקו – כאשר הוא שחק, שניכר לכל אם הוא נוהג בכך בהוללות או שאינו נוהג כן.

הגמרא שבה לדון אודות דין הוצאה לחצר שיש בה ישראלים ונכרים, ומביאה הלכה נוספת בדיון זה: **אֵמֶר רב יהודה אֵמֶר רב**, מעשה היה בשתי חצירות זו לפנים מזו, שבני החצר הפנימית היו יוצאים אל המבוי דרך החצר החיצונה, וישראל נכרי היו דרים בפנימית וישראל אחר היה דר לבדו בחיצונה, ונשאלה השאלה האם מותר לישראל בן החיצונה להוציא מביתו לחצר, ופא המעשה לפני רבי, ואמר עליו את ההוצאה עד שישכור מהנכרי את רשותו, וכן בא המעשה לפני רבי תימא ואף הוא אסר זאת עליו עד שישכור מהנכרי, טעם האיסור על בן החיצונה הוא, שכל המהלך דרך חצרו למבוי או לרשות הרבים, נחשב כאחד מן הדרים בה, וכיון שהנכרי נחשב כדר בה, אוסר על הישראל עד שישכור ממנו את רשותו.

הגמרא מביאה משא ומתן אודות טעמים של האוסרים: יתיב – (ישב) רבה ורב יוסף בשילתי פירקיה – אחר סיום דרשתו דרב ששת, ויתיב – (ישב) רב ששת וקאמר – (ואמר) אודות דברי רב הללו, **בְּמֵאִי אֵמֶר רב לשמעיה** – כדעת מי אמר רב את דינו, כרבי מאיר, שאמר (לעיל סא) שגם כאשר דר עם הנכרי ישראל אחד בלבד, אוסר עליו הנכרי את ההוצאה לחצר. ולכן סבר רב שאף שאין דר בחצר הפנימית עם הנכרי אלא ישראל אחד בלבד, הרי הוא אוסר את ההוצאה על הישראל היחיד הדר עמו.

כְּרִישֵׁי רַבָּה רִישִׁיה – נענע רבה בראשו כמסכים לדברי רב ששת, שאכן זהו טעמו של רב.

אֵמֶר רב יוסף, תרי נכרי ברהרי ברהרי ליעו פתאי מילתא – היתכן כי שני אנשים גדולים כחכמים אלו, רב ששת ורבה, יטעו בדבר זה, שיאמרו שרב אמר את דבריו בשיטת רבי מאיר. הלא אי אפשר לומר כן כלל, שהרי אי – (אם) אמר את דבריו בשיטת רבי מאיר, למה לי – מדוע נקט רב בדבריו שהיה דר ישראל בחצר החיצונה, הלא אף אם לא היה דר בה ישראל היה אסור להוציא משום הישראל הדר בחצר הפנימית. ואדרבה, כיון שנקט רב בדבריו שגם בחיצונה דר ישראל, מוכח שסבר דווקא כרבי אליעזר בן יעקב, שאין נכרי אוסר את ההוצאה לחצר עד שיהיו שני ישראלים דרים עמו בה, ורק מפני כן אסורה ההוצאה לחצר החיצונה, משום שבצירוף הישראל הדר בפנימית הרי היא נחשבת כאילו דרים בה שני ישראלים, ועל כן אוסר הנכרי את ההוצאה לחיצונה.

וְכִי תִימָא – ואם תאמר שאכן רב סבר כרבי מאיר, ובאמת יש לאסור גם משום הישראל הדר בפנימית, ומה שנקט שדר ישראל בחיצונה, הרי זה משום שמעשה שתייה ברה, שדר ישראל בחיצונה, ולא משום שבלעדיו לא היתה ההוצאה אסורה, כיצד ניתן לומר כן, ותיבא ביה מניה מיה – (והלא שאלו את רב אודות הישראל הפנימי, היינו הדר בחצר הפנימית, הרוצה להוציא במקומו (מביתו) לחצרו שהיא החצר הפנימית) מהו, האם מותר לו הדבר, ואמר להן מותר, ואף שנכרי דר עמו בחצרו, ועל כרחק טעם הדבר הוא שסבר רב כרבי אליעזר בן יעקב שאין נכרי אוסר אלא בחצר שדרים בה שני ישראלים, ולפיכך לא אסר בפנימית שאין דר בה אלא ישראל אחד. מוכח איפוא שלא כפי שאמרו רב ששת ורבה שדעת רב כרבי מאיר, אלא אדרבה דעתו כרבי אליעזר בן יעקב, ולכן התיר להוציא לחצר הפנימית ואסר להוציא לחצר החיצונה.

עליהם, **מַעֲמָא** – טעם הדבר הוא, שבאופן זה יש לגזור ולאסור את ההוצאה בחצר החיצונה מפני הנכרי, **שְׁשֹׁם דְּשִׁבְתִּי דְּדִיר** – שמיצוי הדבר שידור ישראל עם הנכרי בפנימית באופן שישאל נוסף דר בחיצונה, שעל ידי אותו ישראל, אין הישראל הדר בפנימית ירא שמא ייהרגו הנכרי, משום **דְּמִירְתָּא** [–שמפחד] **הַנֶּכְרִי וְנֶכְרִי שְׂמָא הִשְׁתָּא אֲתִי** [–עתה, כל רגע ורגע, יבוא] **הַיִּשְׂרָאֵל הָדָר** בחיצונה, **וְאִמְרֵי לִי, יִשְׂרָאֵל דְּתוּה נֶכֶךְ** – הישראל שהיה דר עמך, **הִנֵּה** [–היכן הוא], ולא יוכל הנכרי לומר לו שיצא ישראל זה והלך, משום שהישראל בן החיצונה יכחישו ויאמר שאילו היה יוצא ועובר דרך חצרו היה רואהו. ומכיון שהישראל שבפנימית אינו ירא לדור עם הנכרי, אף הישראל שבחיצונה אינו ירא לדור שם, ועל כן יש לגזור בהם שיאסור הנכרי על הישראל בן החיצונה להוציא לחצרו. כל זאת, כאשר ישראל ונכרי דרים בפנימית וישראל יחיד דר בחיצונה. **אֲבָל הֵכָא** – כאן, באופן שהנכרי דר עם הישראל בחיצונה, אין לגזור שיאסור הנכרי על הישראל, לפי שאין מצוי שידורו באופן זה כיון שהישראל חושש שמא ייהרגו הנכרי, שאין הנכרי חושש מהישראל הדר בפנימית, משום שאומר הנכרי לעצמו, אם אהרגו ויבוא הישראל הדר בפנימית וישאל היכן הוא, **אֲמִינָא לִיה נֶפֶךְ אֹחֹל לִיה** – אומר לו שיצא והלך, וכיון שאין מצוי שידורו יחד בחיצונה, אין צורך לגזור שיאסור הנכרי, **אִי דִּילָמָא** [–שמא] ראמר, שאכן גם אופן דירום זה שכח הוא, לפי שהישראל אינו חושש מהנכרי, מאחר ש**הֵכָא נִמִּי** – גם בזה מִירְתָּא [–מפחד] הנכרי להרוג את הישראל הדר עמו, **דְּכֶכֶר הִשְׁתָּא אֲתִי יִשְׂרָאֵל וְחָוִי לִי** – שהוא חושש שמא בכל רגע ורגע יבוא הישראל הדר בפנימית ויראנו. כיון שהנכרי חושש להרוג את הישראל הדר עמו, מצוי הוא שידור עמו ישראל, ואף באופן זה יש לגזור שהנכרי יאסור עליו כדי שלא ידור עמו.

הגמרא מביאה את תשובת רב: **אָמַר לִיה רב** לרבי אלעזר, **לְתַן הִלְכָּם וְיִחָכֶם עוֹד** (משל ט' ט), כלומר, עליך להחכים וללמוד אופן זה, שהנכרי דר בחיצונה, מהאופן הראשון, כשהנכרי דר בפנימית, שכשם ששם אוסר הנכרי על הישראל הדר עמו, אף באופן זה הוא אוסר עליו.

בסוגיות לעיל נתבאר שכאשר דרים בחצר אחת ישראלים ונכרי, אוסר עליהם הנכרי להוציא לחצר, ובכדי להתיר זאת, יש לשכור ממנו את רשותו בה. הגמרא שבה לדון בפרטי דין זה, ומביאה מעשה בו דנו אמוראים אם אפשר לשכור מהנכרי אחר שכבר השכיר את רשותו לנכרי אחר: **יִישׁ לְקִישׁ וְתַלְמִידֵי דְרָבִי חֲנִינָא, אֵינְלָעוּ לְהֵוּא פִּינְדֶק** – הזדמנו לראות את הנכרי, ואותו נכרי לא השתאכסו בה, דרו שני ישראלים ועוד נכרי אחד ששכר את דירתו מנכרי אחר, **וְלֹא הָוָה** [–היה] שם הנכרי **הַשּׁוֹכֵר, וְהָוָה** – ואולם היה שם הנכרי **הַמְשֻׁכֵּר**, ובאופן זה אין אוסרים עליהם לא הנכרי השוכר, לפי שאינו שם, ולא הנכרי המשכיר, לפי שהשכיר את דירתו לאחר. אולם חששו ריש לקיש ותלמידיו רבי חנינא שמא יבוא הנכרי השוכר בשבת ויאסור עליהם את ההוצאה. ועל כן **אָמְרוּ** והסתפקו, **מָהוּ לְמִינֵי מִינִיה** – האם אפשר לשכור מהנכרי המשכיר את רשותו, בכדי להתיר את ההוצאה לחצר אפילו יחזור

הנכרי השוכר, או שיש צורך לשכור דווקא מהנכרי השוכר ואין מועיל לשכור מן המשכיר.

הגמרא מביאה במתן נספח: אמנם ודאי שכל **הִנֵּה דְלָא מִצִּי מְסַלֵּק לִיה** – באופן שאין המשכיר יכול לסלק את השוכר מביתו, **לֹא תִיכְעִי לָךְ** – לא תסתפק בדבר, **דְּלֹא אֲנִירֵין** – שודאי אין אנו יכולים לשכור ממנו את רשותו בחצר זו, לפי שכבר השכירה ואינה ברשותו. **כִּי תִיכְעִי הִנֵּה דְמִצִּי מְסַלֵּק לִיה** – ומה שיש לך להסתפק הוא באופן שהמשכיר יכול לסלק את השוכר ולהוציא מביתו קודם תום זמן השכירות, וכך היה המנהג באותו מקום שהיה המשכיר יכול לסלק את השוכר, **מָא** – מהו הדין בזה, האם **כִּיִּין דְּמִצִּי מְסַלֵּק** – כיון שהוא יכול לסלק, **אֲנִירֵין** – יכולים אנו לשכור ממנו, שדי בכך להחשיב את המקום כאילו היה ברשותו, **אִי דִּילָמָא** [–שמא] **הִשְׁתָּא מִיָּהָא הָא לֹא מְסַלֵּקִיה** – בינתיים הלא עדיין לא סילקו, והרי זה נמצא ברשות השוכר ואין המשכיר יכול להשכירו. כן הסתפקו ולא ידעו להכריע בדבר.

הגמרא מספרת מה עשו ומה הורו להם: **אָמַר לְהֵן רִישׁ לְקִישׁ** לתלמידיו רבי חנינא, מאחר שספק דרבנן לקולא, על כן נקל ונשכור מהנכרי המשכיר, ולאחר מכן **לְכַשְׁנֵינֵי אֲצֵל רְבֻתֵינוּ שְׁכָדְרוֹם, נִשְׁאֵל לְהֵן** אם יפה עשינו. ואכן כך עשו. לאחר מכן **אֲתוּ** [–באו] אצל רבותיהם שבדורם וישילו [–ושאלו] **לְרָבִי אֶפְסָא** האם עשו כדיו. **אָמַר לְהֵן רבי** אפס, **יָפָה עָשִׂיתֶם שֶׁשְׁכַרְתֶּם**, כי מועילה שכירות זו באופן האמור.

הגמרא דנה אם שוכרים מן הנכרי בשבת. מספרת הגמרא: **רָבִי חֲנִינָא בְּרִי יוֹסֵף וְרָבִי חִיָּא בְּרִי אָבָא וְרָבִי אִסִּי, אֵינְלָעוּ לְהֵוּא פִּינְדֶק** – הזדמנו בשבת לאכסניה אחת השייכת לנכרי, ואותו נכרי לא היה בחצר ועל כן עירבו ביניהם והתירו את ההוצאה לחצר, אולם אירע **דְּאָתָא נֶכְרִי מְרִי דְּפִינְדֶק בְּשֶׁבְתָא** – שבא הנכרי בעל האכסניה בשבת, ועל ידי כך התבטל עירובם ונאסרו בהוצאה לחצר עד שישכרו מהנכרי את רשותו. **אָמְרוּ**, יש להסתפק **מָהוּ לְמִינֵי מִינִיה** – האם אפשר עתה, בשבת, לשכור ממנו את החצר בכדי להתיר את ההוצאה. ואף שלאחר שישכרו מן הנכרי, עדיין יהיו אסורים בהוצאה, שהרי כאשר בא הנכרי לביתו התבטל עירובם, ואינם יכולים עוד לערב מאחר שאין מערבים בשבת, מכל מקום יוכלו לבטל את רשותם לגבי אחד מהם, ועל ידי כך תהא ההוצאה מותרת לפחות לאדם זה שביטלו עבורו.

וצדדי הספק הם, האם **שׁוֹכֵר בְּמַעֲרֵב דְּמִי** – דין שוכר כדיו מערב, **מָה מַעֲרֵב** אינו יכול לערב אלא **בְּמַעֲרֵב יוֹם** ולא בשבת, **אָף שׁוֹכֵר** אינו יכול לשכור אלא **בְּמַעֲרֵב יוֹם**, **אִי דִּילָמָא** [–שמא] **שׁוֹכֵר בְּמַכְבֵּל רְשׁוּת דְּמִי** – דין שוכר כדיו המבטל את רשותו, **מָה מַכְבֵּל רְשׁוּת וְאִפִּילוּ בְּשֶׁבְתָא** מועיל ביטולו, **אָף שׁוֹכֵר וְאִפִּילוּ בְּשֶׁבְתָא** מועילה שכירותו.

הגמרא מביאה שנחלקו בדבר, וכן היא מספרת מה עשו ומה הורו להם: **רָבִי חֲנִינָא בְּרִי יוֹסֵף אָמַר, נִשְׁכָּר, לְפִי שְׁשׁוֹכְרִים מִן הַנֶּכְרִי אָף בשבת. וְרָבִי אִסִּי אָמַר, לֹא נִשְׁכָּר, שֶׁאִין שׁוֹכְרִים הֵימָנוּ אֵלָא מִבְּעוּד יוֹם.** **אָמַר לְהֵן** [–להם] **רָבִי חִיָּא בְּרִי אָבָא, נִסְמָךְ עַל דְּבָרֵי זֶקֶן**, רבי חנינא ברי יוסף, ונשכור. לאחר מכן **אֲתוּ שִׁילּוּ לִיה** – באו ושאלוהו **לְרָבִי יוֹחָנָן** האם כדיו עשו, **אָמַר לְהֵן רבי** יוחנן,